

Beleidsplan Campesina Forestal 2024-2025

Inleiding en Inhoud

Bomen zijn van fundamenteel belang voor al het leven op aarde. Ze voorzien ons van zuurstof, voedsel, water, verkoeling, luchtvochtigheid en schone lucht. Om deze redenen zijn ze essentieel voor biodiversiteit, het tegengaan van de klimaatverandering en zo ook voor het voortbestaan van de mensheid.

De bossen in Peru en op de wereld verdwijnen echter in een alarmerend tempo, omdat mensen meer mogelijkheden zien om bomen te gebruiken dan om ze te laten groeien. De klimaatverandering en verlies van biodiversiteit gaan onverminderd door. Dus waar we kunnen, moeten we zoveel mogelijk de kans grijpen om te (her)bebossen.

Campesina Forestal is een initiatief om in de hooglanden van de Andes van Peru te (her)bebossen samen met de inheemse boerengemeenschappen. Het creëren van bossen op deze hoogte is essentieel voor het herstellen van het natuurlijk waterbeheer, het regenereren van de gedegradeerde grond en de bestaanszekerheid van de gemeenschappen.

Dit is het beleidsplan van de organisaties 'Stichting Campesina Forestal' in Nederland en 'Asociación Campesina Forestal' in Peru voor het jaar januari 2024 t/m december 2025. Hierin gaan we dieper in over waarom we bestaan en hoe we te werk gaan. De inhoud is als volgt:

- I. Achtergrond - 2
- II. Missie en Doelstelling - 5
- III. Ambitie - 5
- IV. Strategie - 6
- V. Risicomanagement - 7
- VI. Financiën en Bestuur - 7

1. Achtergrond

Over de oprichting van Stichting en Asociación Campesina Forestal

In 2023 is in Nederland de 'Stichting Campesina Forestal' (vertaling: Stichting Boer Bosrijk) opgericht en ook de inhoudelijk nauw verbonden lokale partner-vereniging 'Asociación Campesina Forestal' in Peru. Het zijn particuliere initiatieven van de Nederlandse Julia Attevelt en de Peruaan Julio Nina Cusiyupanqui. De doelstelling van beide organisaties is: het ondersteunen van boerengemeenschappen in de Peruaanse Andes om onbenutte delen van hun land te (her)bebossen met als doel hun bestaanszekerheid en toekomstbestendigheid te verbeteren.

Stichting Campesina Forestal en Asociación Campesina Forestal werken samen aan alle belangrijke besluitvorming en werken vanuit dit gezamenlijke beleidsplan. Beide organisaties dienen subsidies aan te vragen en gelden te ontvangen om de projecten in Peru uit te voeren. De organisatie in Peru zal het grootste deel van de projectkosten lokaal betalen en administreren. De jaarverslagen en jaarrekeningen worden apart opgesteld, maar gezamenlijk gepresenteerd en vanuit beide organisaties gecontroleerd.

Een korte geschiedenis van de positie van de boer (campesino) in Peru

Onze voornaamste doelgroep zijn de boeren in de Andes. Het volk in het land dat nu Peru heet werd lange tijd overheerst door het Spaanse bewind na de verovering in de 16e eeuw, zo ook de inheemse boerenbevolking (voornamelijk de Quechua bevolking in de Andes), die gehoorzaam moest zijn aan de Spaanse landeigenaren (zogenoemde Hacendados). Ondanks de onafhankelijkheid van Peru, een proces dat plaatsvond in de jaren 1821-1824, veranderde er echter weinig voor de positie van de inheemse (boeren)bevolking en werd in veel gevallen zelfs slechter. In de praktijk bleven de 'Hacendados' grootgrondbezitters en mochten hun grondbezit blijven uitbreiden. De inheemse bevolking moest gehoorzamen aan de grootgrondbezitters en mochten bijvoorbeeld niet deelnemen aan onderwijs.

De positie van de boer veranderde uiteindelijk wel in de jaren 1969-1978 met de zogenoemde 'Reforma Agraria' (Agrarische Hervorming) wat een einde maakte aan de overheersing van de 'Hacendados' en de organisatie op het platteland herstructureerde in coöperaties en traditionele boerengemeenschappen die tegenwoordig de grote stukken land beheren. Hoe de boeren zich vervolgens hebben kunnen ontwikkelen verschilt per regio. Vooral in de hooglanden (waar veel boeren naartoe waren gevlucht tijdens de kolonisatie) leven de boeren nog steeds rond de armoedegrens. Voor deze gebieden is het nodig om strategieën te vormen die leiden tot duurzame ontwikkeling van de gemeenschappen.

Bodemverarming in de hooglanden van Peru

Degradatie van de bodem is een groot probleem in de hooglanden van de Peruaanse Andes en wordt veroorzaakt door de aantasting van de vegetatie en vruchtbaarheid. Ze werken op elkaar

in en veroorzaken een neerwaartse spiraal van toenemende schade aan ecosystemen en menselijke armoede.

Bodemerosie is de laatste stap in het afbraakproces waarbij de bovenste laag van de bodem wordt verwijderd, waaruit planten de meeste voedingsstoffen en water halen. Wanneer deze bovengrond door wind of water wegglijdt, wordt het land rotsachtig, verliest het zijn vruchtbaarheid en het grootste deel van zijn infiltratiecapaciteit door water.

Erosie veroorzaakt niet alleen schade daar waar deze optreedt. Er infiltreert door erosie ook minder regenwater in de bodem en krijgt daardoor geen kans om te worden opgeslagen. Het water stroomt vervolgens snel van het oppervlak naar de rivieren, waardoor er kans is op overstromingen.

De belangrijkste oorzaken van de bodemverarming zijn overbegrazing, bosbranden, ploegen en houtkap. De extreme weersomstandigheden in de hooglanden van de Andes, die allemaal toenemen als gevolg van de opwarming van de aarde, zijn niet de ideale omstandigheden waardoor de natuur zich spontaan zal herstellen. Het kan 's nachts vriezen en op dezelfde dag overdag zeer hoge temperaturen bereiken. De neerslag is vaak volledig afwezig in het droogseizoen, en steeds intensiever en korter in het regenseizoen.

Watertekort in Peru en de Andes

De Andes dient als een groot natuurlijk waterreservoir in Zuid Amerika. Op de toppen van het gebergte bevindt zich 71 procent van alle tropische gletsjers van Zuid Amerika. Bijna de helft van al dit ijs is in de afgelopen 40 jaar verdwenen. Van oudsher functioneren de gletsjers in de Andes als natuurlijke opslag van water. In het regenseizoen (van november t/m maart) wordt de ijsvoorraad aangevuld met sneeuw, waarna in de droge tijd (van april t/m oktober) het smeltwater de meren, rivieren en beekjes aanvullen. Door de opwarming van de aarde smelten de gletsjers echter in een gestaag tempo, waardoor veel meren en rivieren op termijn dreigen te verdwijnen. Dat heeft grote gevolgen voor de zoetwatervoorziening in Peru, waar zo'n 4 miljoen inwoners direct afhankelijk zijn van het smeltwater. Ook nemen de conflicten over waterschaarste toe.

Als het smeltwater niet meer kan voorzien in de watervoorziening, moet er naar andere manieren worden gezocht om het water, dat in het regenseizoen neervalt, geleidelijk te distribueren gedurende het jaar. Dit kan onder andere door het op grote schaal verbeteren van de waterretentie in de grond met behulp van vegetatie. Doordat het water geabsorbeerd kan worden in de grond, kan het water worden opgeslagen in natuurlijke (ondergrondse) waterreservoirs en vervolgens kan het water geleidelijk afdalen gedurende het jaar.

Bodemverarming, watertekort en armoede

Door de degradatie van de bodem in de Andes vermindert de vruchtbaarheid van de bodem en neemt de productiviteit van het land af. Samen met de watertekorten in de Andes verliezen de boeren zo essentiële hulpbronnen voor het verbouwen van voedsel. Om deze reden zijn

bodemdegradatie, watertekort en armoede in boerengemeenschappen direct met elkaar verbonden. Arme grond veroorzaakt op deze manier arme mensen, en uiteindelijk een noodzaak voor inwoners van plattelandsgemeenschappen om naar andere regio's te migreren vanwege een tekort aan voedsel, inkomen en algehele bestaanszekerheid.

Tegengaan van bodemverarming, watertekort en armoede met bomen

De degradatie van de bodem in de Andes kan worden teruggedraaid door adequaat beheer van het land met climax vegetatie en vegetatie die waardevol is voor de mens waardoor er motivatie ontstaat om de aanplant te onderhouden. Het aanplanten van bomen is dan een duurzame oplossing om gedegreerde grond te regenereren en in de toekomst te voorkomen. De hoeveelheid organisch materiaal en de bodemvruchtbaarheid zullen geleidelijk toenemen. De bodem wordt zo minder compact en de natuurlijke infiltratiecapaciteit voor regenwater zal verbeteren, waardoor er minder water verloren gaat als oppervlakkige afstroming of verdamping. Bodemerosie zal afnemen en water zal geleidelijk doorsijpelen naar het grondwater en worden opgeslagen.

Boerengemeenschap Qquenco

Stichting en Asociacion Campesina Forestal zijn voornamelijk actief in de hooglanden van de regio Cusco en werken samen met de boerengemeenschap Qquenco. De gemeenschap ligt op circa 3800m hoogte en bezit een grondgebied van 1417 hectare. De inheemse Quechua bevolking in de gemeenschap, rond de 80 families, leeft van kleinschalige landbouw en/of veeteelt. De landbouwgewassen zijn bijvoorbeeld aardappelen, maar ook biologische aardbeien in kassen. De dieren zijn vooral schapen en lama's. Aardappelen worden al langere tijd steeds lastiger te verbouwen vanwege klimaatverandering, plagen en minder frequent water in het regenseizoen. Door de introductie van de aardbeien is de gemeenschap sociaal en economisch vooruitgegaan omdat het stabielere dagelijkse inkomsten genereert, maar het lukt de gemeenschap niet veel verder te groeien omdat momenteel de geschikte plekken voor kassen zijn limiet heeft bereikt en er niet genoeg water is. Inkomens blijven rond de armoedegrens. Ook is de toekomst onzeker door het klimaat dat steeds meer verandert.

De gemeenschap speelt een zeer belangrijke rol in het natuurlijk waterbeheer. Ze bezitten bijvoorbeeld een groot meer van 110 hectare dat dient als waterreservoir voor de gemeenschap, de omliggende steden en de Heilige Vallei van de Inca's. Door de toenemende klimaatverandering wordt ook de watertoevoer naar de natuurlijke waterreservoirs steeds onzekerder en is het noodzakelijk dat er geen water verloren gaat door verdamping of oppervlakkige afstroming.

De boerengemeenschap Qquenco is een levend voorbeeld in de Andes van Peru waar de gevolgen van degradatie van de bodem op ecologisch, sociaal en economisch vlak kunnen worden waargenomen. De 1417 hectare grond zou in principe meer dan genoeg land moeten zijn om 80 families te kunnen onderhouden. Het land bestaat echter grotendeels uit kale grond en is niet vruchtbaar genoeg om gewassen te verbouwen of heeft geen toegang tot waterbronnen. Het weinige gras dat nog in de velden groeit, wordt gebruikt voor vee als lama's

en schapen, maar ze moeten grote afstanden afleggen om voldoende te eten, vooral in het droogseizoen.

Omdat de levensomstandigheden niet gemakkelijk zijn, zoeken gemeenschapsleden vaak werk in andere regio's, in het toerisme om meer geld te verdienen, of ze migreren uiteindelijk uit de gemeenschap. Omdat de meeste leden van de gemeenschap niet de kans hebben gehad om te studeren, betalen de banen die ze vinden niet veel, waardoor ze op een laag inkomensniveau blijven.

2. Missie en Doelstelling

In de hooglanden van Peru verarmt de grond, ontstaan er steeds meer watertekorten en zijn de mensen erg kwetsbaar voor klimaatverandering, wat gevaren met zich meebrengt voor de voedsel- en bestaanszekerheid in de boerengemeenschappen die nu al rond de armoedegrens leven. Dat moet anders.

Daarom willen Stichting en Asociacion Campesina Forestal de creatie van bossen versnellen in de hooglanden van de Peruaanse Andes. Onze missie is om de boerengemeenschappen in staat te stellen om hun levenskwaliteit en toekomstbestendigheid te verbeteren door het (her)bebossen van onbenut land. We stellen ons tot doel dat door de aanplant van bomen:

1. Het inkomen van de boeren verbetert.
2. Gedegradeerde grond de kans krijgt om te regenereren om zo de bodemvruchtbaarheid te herstellen.
3. De waterretentie in de grond verbetert en daarmee watertekorten worden tegengegaan in de toekomst.

Op deze manier verbannen we armoede en herstellen we de natuur.

3. Ambitie

Onze focus de komende jaren ligt op het slagen van het volgende project: Bosque Próspero (vertaling: Welvarend Bos). In de komende 10-15 jaar wil Campesina Forestal samen met de boerengemeenschap Qquencco (vlakbij de bergstad Cusco) 1 miljoen bomen planten op onbenutte delen van hun land. Het bos zal bestaan uit inheemse bomen (zoals Queñua (*Polylepis rugulosa*), Chachacomo (*Escallonia resinosa*), Aliso Andino (*Alnus acuminata*) voor natuurbehoud en dennenbomen (*Pinus Patula* en *Radiata*).

Dit is een van de grootste herbebossings-initiatieven in het zuiden van Peru wat meer dan 1000 hectare bos zal opleveren en een voorbeeld model kan worden voor talloze andere soortgelijke gemeenschappen.

Nieuwe vormen van inkomen voor Peruaanse boeren

Het project Bosque Próspero wordt speciaal ontworpen zodat het bos de levenskwaliteit verbetert van Peruaanse boeren, waardoor er ook motivatie is om het bos goed te onderhouden. Dit doen we door nieuwe vormen van inkomen te introduceren, zoals:

- Rechtstreekse betalingen aan de boeren voor hun ecosysteem diensten.
- Zorgen in het ontwerp dat het bos de huidige activiteiten van de boeren, met name veeteelt en landbouw, versterkt.
- Boeren helpen bosbedrijven op te bouwen door producten te creëren en te verkopen uit de bossen die ze verbouwen, zoals non timber products (o.a. eetbare paddenstoelen die in symbiose leven met de dennenbomen) en het leveren van hoogwaardige houtbewerking.
- Het bos als geheel wordt zo aangelegd dat het aantrekkelijk wordt voor nationaal en internationaal toerisme, zoals wandel/mountainbike routes en ook kunnen educatieve rondleidingen georganiseerd worden.
- Verder worden de mogelijkheden verkend om certificering-markten te betreden, zoals carbon finance en biodiversiteit.

Natuurherstel

Door het groeien van de bomen wordt een basis gelegd voor de ontwikkeling van biodiversiteit. Gedegradeerde grond krijgt de kans om te regenereren en zo de bodemvruchtbaarheid te herstellen. De waterretentie in de grond zal verbeteren. De verwachting is dat daarmee in de toekomst watertekorten worden tegengegaan in gemeenschappen en omliggende regio's.

IV: Strategie

1. December 2023 - maart 2024: Ons doel is om in dit komende plantseizoen in ieder geval 10.000 bomen geplant (ongeveer 10 hectare) te hebben via Campesina Forestal voor het project Bosque Próspero. Met deze hoeveelheid bomen bouwen we de ervaring op die nodig is om in de komende 10-15 jaar 1 miljoen bomen te planten. Belangrijke doelen die we willen bereiken en vaardigheden die we willen beheersen zijn:
  - Ontwerp van het bos samen met de gemeenschap
  - Het kweken van bomen
  - Bomenplant technieken
  - Onderhouden en beschermen van de bomen, zoals een bewateringssysteem in tijden van droogte.
  - Meten van impact, evalueren en monitoren van de boomaanplant
  - Ontwikkelen van de nodige cursussen voor de lokale gemeenschap
  - Opzetten van een coöperatie met de gemeenschap om de inkomsten uit het bos op een eerlijke manier te kunnen verdelen.
2. In het plantseizoen december 2024 - maart 2025 stellen we ons tot doel om 25.000 bomen en elk volgend jaar 100.000 bomen te planten.

- Op deze manier bereiken we het planten van 1 miljoen bomen voor het project Bosque Prospero rond 2035.

V: Risicomanagement

Het aangeplante bos kent verschillende bedreigingen. Hieronder geven we weer en welke mogelijkheden we zien om deze te voorkomen:

Risico	Oplossing
Aantasting van jonge boompjes door loslopend vee	Het maken van omheiningen rond jonge bomen of het aanleggen van levende hagen
Boomziektes	We werken om deze reden met diverse plantensoorten en indien nodig met natuurlijke bestrijdingsmiddelen
Watertekort in het droogseizoen	Zorgen dat er een truck met watertank beschikbaar is om indien nodig de jonge bomen van extra water te kunnen voorzien.
Bosbranden	De mogelijkheden verkennen om: <ul style="list-style-type: none"> Een professioneel brandweerteam op te leiden in de gemeenschap voor brandpreventie en -bestrijding In het ontwerp van het bos te zorgen dat het team gemakkelijk toegang heeft tot verschillende delen in het bos. Brand-barrières/brandgangen tussen bomenrijen aan te leggen Gecontroleerde branden uitvoeren op strategische locaties aan het einde van het regenseizoen rondom de gemeenschap.

VI: Financiën

Stichting en Asociacion Campesina Forestal kennen geen winstoogmerk. Alle gelden die de worden ontvangen, zijn bestemd voor en worden geheel overgemaakt aan de geselecteerde effectieve betalingen en middelen om de boeren te ondersteunen om hun grond te (her)bebossen.

In de komende jaren willen Stichting en Asociacion Campesina Forestal in de eerste plaats zorgdragen voor de financiering van het project Bosque Próspero. Dit doet zij door bomen te

verkopen aan donateurs of direct fonds-aanvragen te doen voor andere nodige voorzieningen zoals een bewateringssysteem, materiaalkosten voor een brandweerteam of benodigdheden in de boomkwekerij.

Werving van gelden

Stichting en Asociacion Campesina Forestal werven gelden op verschillende manieren:

- giften van particuliere maand- en jaardonateurs
- donaties van Stichtingen en Vermogensfondsen
- opbrengsten van eenmalige acties
- aanvragen van subsidies

Hiervoor wordt onder andere gedaan aan e-mailmarketing, social media posts en worden fondsen aangeschreven.